אישים באגרות הראי"ה

ד"ר מקס נורדאו

הוגה דעות, נואם וסופר, ממייסדי התנועה הציונית · תר"ט–תרפ"ג (1849–1923)

1 אגרות

דברי הרב קוק ודברי הרב שלמה אבינר, ונוסח האגרות המלא

igrot.shlomo-aviner.net

בקצרה

שמעון מקסימיליאן (מקס) נורדאו נולד בפשט שבהונגריה לאביו הרב גבריאל זידפלד. למד רפואה והתמחה בפסיכיאטריה, אך קנה את שמו הבינלאומי כסופר, מבקר תרבות ופובליציסט חריף בפריז. ספרי הביקורת שלו ('השקרים המוסכמים של האנושות התרבותית', 'התנוונות') זכו לתהודה עולמית עצומה ותורגמו לשפות רבות.

בשנת 1895 הצטרף לתאודור הרצל וסייע לו בייסוד התנועה הציונית. היה הנואם המרכזי והסוחף בקונגרסים הציוניים הראשונים, וטבע את המושג 'יהדות השרירים' שקרא להתחדשות גופנית ורוחנית של הנוער היהודי. לאחר מות הרצל המשיך להנהיג את התנועה, ונודע ב'תכנית נורדאו' להעלאה מיידית והמונית של מאות אלפי יהודים לארץ ישראל. נפטר בפריז בשנת תרפ"ג, ועצמותיו הועלו לתל אביב בשנת תרפ"ו (1926).

הרב קוק על נורדאו

באגרת לאחיו הרב דב בער, ר' שאול חנה ור' שמואל, מערב סוכות תרס"ג (1902), כשהיה רב בבויסק, העיר הרב קוק בחידוד ובכאב על כך שנשלחו גלויות שנה טובה עם תמונותיהם של מנהיגי הציונות: 'חידודי זה הוא מכוון על שלחך בתור ברכת השנה לר"א ריוולין נ"י את התמונות של ד"ר ה. ונ. וזה האחרון הוא תועבת נפשי ונפש כל מי שיש בו זיק יהדות, ואין כדאי להתפאר ולהתברך בפסלו של אותו רשע' (ד"ר ה. ונ. - הרצל ונורדאו).

זו האגרת היחידה שבה נורדאו מוזכר.

האגרות

כרך א', אגרת יד: הרב קוק מעיר בתוכחה ובחידוד לאחיו, ששלח ככרטיס ברכה לשנה טובה את תמונותיהם של ד"ר הרצל ונורדאו, ומבטא סלידה חריפה מדמותו של נורדאו.

"את התמונות של ד"ר ה. ונ. וזה האחרון הוא תועבת נפשי ונפש כל מי שיש בו זיק יהדות, ואין כדאי להתפאר ולהתברך בפסלו של אותו רשע"

ראו גם

דף האישיות של בנימין זאב הרצל. (להרצל)

כל האגרות בנושא "ציונות ותנועות לאומיות" במפתח. (לנושא ציונות)

כל האגרות בנושא "הרצל" במפתח. (לנושא הרצל)

נוסח האגרות – עם ביאור

1 האגרות שבהן נזכר נורדאו, לפי סדר הכרכים, כל אחת עם התמצית שלה. הביאור משולב בתוך נוסח האגרות: בסוגריים מרובעים, באות קטנה ועל רקע תכלת. הוא אינו חלק מלשון האגרת

אגרות הראי"ה – כרך א' – אגרת יד

תמצית האגרת

תאריך ומקום: ליל יום ד', ערב סוכות, תרס"ג (בויסק)

נמען: אחיו: הרב דב בער, ר' שאול חנה ור' שמואל הכהן קוק ומשפחותיהם

הרב קוק מזמין את אחיו לבוא אליו לחג. בחידוד הרב קוק מעיר לאחיו שמואל, שעסוק בציונות, ששלח לר' אליהו ריבלין כברכת שנה טובה תמונות של ד"ר הרצל וד"ר נורדאו. הרב קוק כותב שנורדאו הוא "תועבת נפשו" של כל מי שיש בו זיק יהדות, ואין להתברך בתמונתו.

עיקרי הדברים

- יחס לראשי התנועה הציונית החילונים.
- עניינים משפחתיים והזמנה לחג.

נוסח האגרת עם ביאור

ב"ה[1], אור ליום ד' ער"ס[2], תרס"ג[3] [בויסק [בויסק שבלטביה, שבה כיהן הרב קוק ברבנות לפני עלייתו לארץ]].

אחים נעימים, אהובים ויקרים, הרב הגאבד"ק[4] מוהרד"ב[5] [אחיו, הרב דב בער קוק] שליט"א[6] ומוהרש"ח[7] ומור"ש[8] שליט"א הכהנים קוק והרבנית תחי'[9] וזרעם היקרים שי'[10]. שמחה וששון ישיגו וכ"ט[11],

קבלתי מכתב רש"ח[12] שי', והנני שמח בהזדמנות דנא כי אוכל להשלים את אשר חסרתי במכתב הנשלח מפה, בהיות חיים שי' עמנו. מאד חשקתי שיבא אחד מהאורחים שי' אלינו על יו"ט[13], לימים האחרונים וימי חוה"מ[14] הבעל"ט[15], ביחוד שמואל שי' שחוששני בהיותכם עסוקים יחד בציונות תייתו משיחא בלא זימני'. [שתביאו את המשיח שלא בזמנו (ארמית), בלשון חידוד] חידודי זה הוא מכוון על שלחך בתור ברכת השנה לר"א ריוולין נ"י[16] את התמונות של ד"ר[17] ה. ונ. [תמונות של ד"ר הרצל ושל מקס נורדאו, ככל הנראה] וזה האחרון הוא תועבת נפשי ונפש כל מי שיש בו זיק יהדות, ואין כדאי להתפאר ולהתברך בפסלו של אותו רשע,

אחתום בברכה ושמחת הרגל, כנה"ר[18] ונפש אחיהם דבק באהנ"פ[19] מלונ"ח[20].

אברהם יצחק ה"ק

1. ב"ה - ברוך השם
2. ער"ס - ערב סוכות
3. תרס"ג - השנה תרס"ג (1902/1903)
4. הגאבד"ק - הגאון אב בית דין קהילת
5. מוהרד"ב - מורנו הרב רבי שמות שמתחילים באותיות ד, ב (למשל: דוד + בנימין) - הפירוש המדויק תלוי בשם האדם
6. שליט"א - שיחיה לאורך ימים טובים אמן
7. ומוהרש"ח - ומורנו הרב רבי שמות שמתחילים באותיות ש, ח (למשל: שמואל + חיים) - הפירוש המדויק תלוי בשם האדם
8. ומור"ש - ומורנו הרב רבי ש... (אחד מאחי הרב קוק)
9. תחי' - תחיה
10. שי' - שיחיה
11. וכ"ט - וכל טוב

12. רש"ח - רבי שמואל חיים? / רבי שלמה ח... - שם אדם
13. יו"ט - יום טוב
14. חוה"מ - חול המועד
15. הבעל"ט - הבא עלינו לטובה
16. נ"י - נרו יאיר
17. ד"ר - דוקטור
18. כנה"ר - כנפשו הרמה
19. באהנ"פ - באהבת נפש
20. מלונ"ח - מצפה לנחמת ציון